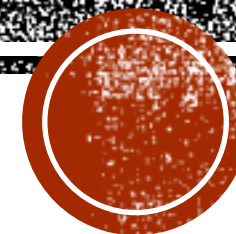

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Ομιλήτρια: ΚΑΨΙΜΑΛΛΗ ΕΥΣΤΑΘΙΑ

ΨΥΧΙΑΤΡΟΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΦΗΒΩΝ

ΓΕΝΙΚΟ ΠΑΝΑΡΚΑΔΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΤΡΙΠΟΛΗΣ

Επεξεργασία δεδομένων: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΡΙΦΤΗΣ & ΧΑΡΙΣ ΝΤΑΚΟΛΙΑ PH.D

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΔΕΥΤΕΡΟ LOCKDOWN

- Η μελέτη διήρκεσε από 16 Δεκεμβρίου 2020 μέχρι 31 Ιανουαρίου 2021.
- Αποστολή ερωτηματολογίων : 16 Δεκεμβρίου 2020 – 31 Ιανουαρίου 2021.
- Συλλογή απαντήσεων: 16 Δεκεμβρίου 2020 - 8 Φεβρουαρίου 2021.
- Συντάχθηκε νέο πρωτόκολλο, το οποίο συμπεριελάμβανε τα πλαίσια που εντάχθηκαν στην έρευνα στη 2η φάση. Όλοι, είτε εντάχθηκαν στη 2η φάση είτε συμμετείχαν και στην πρώτη, έπρεπε να καταθέσουν το νέο πρωτόκολλο.
- Όλοι οι φορείς πήραν άδεια συμμετοχής στην έρευνα από το επιστημονικό συμβούλιο του Νοσοκομείου που υπάγονται.

ΠΛΑΙΣΙΑ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΙΧΑΝ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ

- Υπηρεσία Παιδιών και Εφήβων , Κέντρο Κοινοτικής Ψυχικής Υγιεινής Βύρωνα-Καισαριανής, Α΄ Ψυχιατρική Κλινική ΕΚΠΑ, Αιγινήτειο Νοσοκομείο
- Β' Ψυχιατρική Κλινική ΕΚΠΑ, Π.Γ.Ν. «Αττικόν»
- Κοινοτικό Κέντρο Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων, Ψυχιατρική Κλινική Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
- Τμήμα Ψυχιατρικής Παιδιών και Εφήβων, Γ. Ν. "Ασκληπιείο" Βούλας
- Ελληνικό Κέντρο Ψυχικής Υγιεινής και Ερευνών
- Κοινοτικό Κέντρο Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων Αθηνών, Νοσοκομείο Παιδων Αθηνών "Παν. & Αγλ. Κυριακού"
- Παιδοψυχιατρική Κλινική Δημοκriteίου Πανεπιστημίου Θράκης, Π.Γ.Ν. Αλεξανδρούπολης & Ιατροπαιδαγωγικό Κέντρο ΠΓΝΑ
- Ιατροπαιδαγωγική Υπηρεσία, Γενικού Νοσοκομείου Ιωαννίνων «Γ. Χατζηκώστα»
- Κοινοτικό Κέντρο Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων, Γενικό Νοσοκομείο Ηρακλείου « Βενιζέλειο- Πανάειο»,
- Κοινοτικό Κέντρο Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων Ευόσμου, Γενικό Νοσοκομείο « Γ. Παπανικολάου »,
- Ψυχιατρικό Τμήμα Παιδιών, Γενικό Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Πατρών « η Παναγιά η Βοήθεια »,
- Τμήμα Ψυχιατρικής Παιδιών και Εφήβων, Γενικό Νοσοκομείο Αττικής «Σίσιμανόγλειο»
- Ψυχιατρικό Τμήμα Παιδιών και Εφήβων, Γενικό Παναρκαδικό Νοσοκομείο Τρίπολης ΨΤΠΕ « η Ευαγγελίστρια»

Τα πλαίσια αυτά συμμετείχαν μόνο στην 2^η φάση της έρευνας HOPE

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΣΤΗΝ Β ΦΑΣΗ

- Κύριοι Ερευνητές: Λαζαράτου Ε. & Στριγγάρης Α.
- Γιαννοπούλου Ι., Κώτσης Κ., Μαγκλάρα Κ., Τσαλαμανιός Ε., Γρηγοριάδου Α., Λαδοπούλου Κ., Κούλλουρου Ι., Σερντάρη Α., Πρίφτης Δ., Ντακόλια Χ., Αθανασοπούλου Ε., Μπιτζαράκη Κ., Κουμούλα Α., Καλογεροπούλου Μ., Κασιμάλλη Ε.
- HOPE Consortium: Βάλβη Ε., Βασσαρά Β., Λαγάκου Ε., Μαμακή Ε., Νέου Ε., Πολάκη Ο., Τριανταφύλλου Γ.
- Πολλά από τα άτομα των διεπιστημονικών ομάδων μας συμμετείχαν στην έρευνα.
- Αναφέρω εδώ: Σκουρβουλιανάκη Μ., Μπαλίκου Π., Αντωνάτου Μ., ευχαριστώντας όλους.....

ΤΜΗΜΑ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ & ΕΦΗΒΩΝ ΓΝΑ 'ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΕΙΟ' -ΒΡΙΛΗΣΣΙΑ

- Υπεύθυνη Ιατρός: κα Κουμούλα Αναστασία, Ψυχίατρος Παιδιών & Εφήβων, Συντονίστρια Διευθύντρια του τμήματος Ψυχιατρικής Παιδιών & Εφήβων ,
- koumoula@gmail.com
- Υπεύθυνη για τα στοιχεία της έρευνας HOPE: κα Μπαλίκου Παναγιώτα, ψυχολόγος
- Η διεπιστημονική ομάδα απαρτίζεται από: 3 Παιδοψυχίατρους, 4 Ψυχολόγους, 1 Ειδικό Παιδαγωγό, 1 Κοινωνικό Λειτουργό και 1 Διοικητικό Υπάλληλο, καθώς και ασκούμενους προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές των Τμημάτων Ψυχολογίας, Κοινωνικής Εργασίας και Ειδικής Αγωγής.
- Το τμήμα Ψυχιατρικής Παιδιών & Εφήβων απαρτίζεται από το τμήμα εξωτερικών ιατρείων και την ενδονοσοκομειακή μονάδα εφήβων
- Το τμήμα εξωτερικών ιατρείων (πρωινό τμήμα) δέχεται Αιτήματα (Intake), παρέχει Αξιολογήσεις, δέχεται Εισαγγελικές Παραγγελίες, εκτελεί Διασυνδεδετική Συμβουλευτική με τα υπόλοιπα Τμήματα του Νοσοκομείου.
- Το Τμήμα Ενδονοσοκομειακής Νοσηλείας δέχεται εφήβους ηλικίας 14-18 ετών, είναι δυναμικότητας 10 κλινών και η επιστημονική ομάδα απαρτίζεται από 2 Ψυχιάτρους Παιδιών και Εφήβων (Διευθυντή & Επιμελήτρια Α) κι έχει πρόσθετες ειδικότητες Νοσηλευτών, Εργοθεραπευτή και Επισκέπτριας Υγείας.

ΚΟΚΕΨΥΤΕ ΓΝ 'Τ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ' - ΕΥΘΣΜΟΣ

- Υπεύθυνη Ιατρός: κα Αθανασοπούλου Ευαγγελινή, Ψυχίατρος Παιδιών & Εφήβων
- Συντονίστρια Δ/ντρια κα Μπέκα Αναστασία, Ψυχίατρος Παιδιών & Εφήβων
- lilianathan@gmail.com
- Η διεπιστημονική ομάδα απαρτίζεται από 2 Παιδοψυχιάτρους, 2 ψυχολόγους , 1 ειδική παιδαγωγό, 1 λογοπεδικό, 1 εργοθεραπεύτρια, 1 νοσηλεύτρια ΠΕ, 1 διοικητικό υπάλληλο, ειδικευόμενους παιδοψυχιατρικής και ασκούμενους μεταπτυχιακούς ψυχολόγους, λογοθεραπευτές, εργοθεραπευτές και ειδικούς παιδαγωγούς.
- Το Ψυχιατρικό Τμήμα Παιδιών & Εφήβων λειτουργεί από το 1996 και διαθέτει 3 διακριτές υπηρεσίες, ως εξής: 1. Μονάδα Νοσηλείας, 2.Διασυνδετική-Συμβουλευτική, 3. Κο.Κε.Ψ.Υ.Π.Ε. (πρώην Ιατροπαιδαγωγικό)
- Στο Κο.Κε.Ψ.Υ.Π.Ε. λειτουργούν ή πρόκειται να λειτουργήσουν άμεσα : Τακτικό Π/Ψ Ιατρείο, Ιατρείο ΔΕΠ-Υ, Ιατρείο Αναπτυξιακών Διαταραχών για παιδιά Προσχολικής ηλικίας, Ιατρείο Μαθησιακών Δυσκολιών, Τακτικό Ιατρείο Ψυχομετρίας, Λογοθεραπευτικό, Ιατρείο Τραυλισμού, Εργοθεραπευτικό Εξωτερικό Ιατρείο, Ιατρείο Ψυχοπαθολογίας-Ψυχοθεραπείας Εφήβων, Ιατρείο για θέματα Εξαρτητικών Συμπεριφορών, Εξωτερικό Ιατρείο εξειδικευμένο σε Ψυχοιατροδικαστικές Εκτιμήσεις, Ιατρείο για την συστηματική κάλυψη του Κ. Υ. Λαγκαδά.

ΚΟΚΕΨΥΠΕ 'Γ.Ν. ΒΕΝΙΖΕΛΕΙΟ -ΠΑΝΑΝΕΙΟ' -ΗΡΑΚΛΕΙΟ

- Υπεύθυνη Ιατρός: κα Μπιτζαράκη Κατερίνα, Ψυχίατρος Παιδιών&Εφήβων
- k_bitzaraki@yahoo.gr
- Υπεύθυνη για τα στοιχεία της έρευνας HOPE: κα Σκουρβουλιανάκη Μαρία
- Η διεπιστημονική ομάδα απαρτίζεται από: 2 Παιδοψυχιάτρους, 3 Ψυχολόγους, 2 Λογοθεραπευτές, 1 Ειδικό Παιδαγωγό, 1 Εργοθεραπευτή, 1 Επισκέπτη Υγείας, 1 Κοινωνική Λειτουργό και 1 Διοικητικό Υπάλληλο
- Λειτουργεί Τακτικό Εξωτερικό Ιατρείο το οποίο δέχεται αιτήματα για/ και παρέχει, Αξιολογήσεις, Διαγνώσεις, Ψυχομετρικές Δοκιμασίες, Συμβουλευτική, Λογοθεραπευτικές και Εργοθεραπευτικές Αξιολογήσεις , Επανεκτιμήσεις , Εισαγγελικές Παραγγελίες, Διασυνδετική- Συμβουλευτική με τις κλινικές του Νοσοκομείου και Παρέμβαση στην Κοινότητα.
- Δεν λειτουργεί Τμήμα Ενδονοσοκομειακής Νοσηλείας.

ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ Π.Γ.Ν 'Η ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΒΟΗΘΕΙΑ' - ΠΑΤΡΑ

- Υπεύθυνη Ιατρός: κα Καλογεροπούλου Μαρία, Ψυχίατρος Παιδιών & Εφήβων
- Kalogeropoulos.maria@upatras.gr
- Το Ψυχιατρικό Τμήμα Παιδιών και Εφήβων λειτουργεί μόνο ως Τακτικό Εξωτερικό Ιατρείο και στελεχώνεται αποκλειστικά από την Παιδοψυχίατρο.
- Δέχεται αιτήματα για/ και παρέχει Αξιολογήσεις , Εισαγγελικές Παραγγελίες και Διασυνδεδετική Συμβουλευτική στο Νοσοκομείο.
- Οι παραπομπές για νοσηλεία και περαιτέρω διερεύνηση των περιστατικών γίνονται προς το Νοσοκομείο του Ρίου.

Ψ. Τ. Π. & Ε. ΤΟΥ Γ.Ν 'Η ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑ' - ΤΡΙΠΟΛΗ

- Υπεύθυνη Ιατρός : κα Καψιμάλλη Ευσταθία, Ψυχίατρος Παιδιών & Εφήβων
- psychtpe@gmail.com
- Υπεύθυνη για τα στοιχεία της έρευνας HOPE: κα Αντωνάτου Μιχαέλα, εργοθεραπεύτρια
- Η διεπιστημονική ομάδα απαρτίζεται από: 3 Ψυχιάτρους Παιδιών & εφήβων, 2 Ψυχολόγους, 2 Εργοθεραπευτές, 1 Κοινωνική Λειτουργό, 2 Νοσηλευτές ΠΕ, 2 βοηθούς Νοσηλευτές, 1 Διοικητικό Υπάλληλο και ασκούμενους προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές των Τμημάτων Ψυχολογίας, Κοινωνικής Εργασίας, Εργοθεραπείας και Νοσηλευτικής.´
- Στο ΨΤΠΕ λειτουργεί Τμήμα υποδοχής Αιτημάτων (Intake), Τακτικό Εξωτερικό Ιατρείο, Απογευματινό Ιατρείο, Τμήμα Εισαγγελικών Παραγγελιών, Διασυνδετική Συμβουλευτική με τα υπόλοιπα Τμήματα του Νοσοκομείου, Μονάδα Πρόληψης και Ενημέρωσης για Παιδιά και Εφήβους στην Κοινότητα.
- Παρέχεται το τρίμηνο εκπαίδευσης στην Ψυχιατρική Παιδιών & Εφήβων στους ειδικευόμενους Ψυχιατρικής Ενηλίκων του Τομέα μας.
- Προβλέπεται η λειτουργία Ενδονοσοκομειακής Μονάδας Νοσηλείας , δυναμικότητας 7 κλινών.

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ

- «.....οι βιβλιογραφικές ενδείξεις καταδεικνύουν ότι σε καταστάσεις κρίσης αναμένεται αύξηση των ψυχοκοινωνικών προβλημάτων, ιδιαίτερα μεταξύ των περισσότερο ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού...»
- «.....στο πλαίσιο της βαθιάς αυτής κρίσης δημόσιας υγείας οι υπηρεσίες ψυχικής υγείας παιδιών και εφήβων αναζητούν νέους τρόπους λειτουργίας...»
- «....στόχος της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση των επιπτώσεων της επιδημίας COVID-19 και των περιοριστικών μέτρων στην ψυχική υγεία των παιδιών και των εφήβων...»
- «....το δείγμα της μελέτης θα είναι ο κλινικός πληθυσμός παιδιών και εφήβων (ηλικιακό φάσμα: 0 έως 18 ετών), που αξιολογήθηκαν από ή/και παρακολουθούνται σε παιδοψυχιατρικές δομές της Ελλάδας κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους.....»
- «....η μελέτη έχει προταθεί από τον Καθηγητή Αργύρη Στριγγάρη. Συντονίζεται από την Υπηρεσία Παιδιών και Εφήβων του Κέντρου Κοινωνικής Ψυχικής Υγιεινής Βύρωνα-Καισαριανής της Α΄ Ψυχιατρικής Κλινικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών του Αιγινήτειου Νοσοκομείου με επιστημονικά υπεύθυνη την Ελένη Λαζαράτου, Καθηγήτρια Παιδοψυχιατρικής»

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ

- «..... οι θεραπευτές της διεπιστημονικής ομάδας της κάθε παιδοψυχιατρικής δομής θα έρθουν σε επαφή με τους γονείς όλων των παιδιών και εφήβων που έχουν παραπεμφθεί στην δομή κατά το τελευταίο έτος και θα τους ενημερώσουν για τους στόχους της παρούσας μελέτης και την διαδικασία συλλογής των δεδομένων....»
- «.....το εργαλείο της παρούσας μελέτης είναι το πρωτότυπο ερωτηματολόγιο, που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της διεθνούς μελέτης «The CoRonavirus Health Impact Survey (CRISIS) V0.3». Θα χρησιμοποιηθεί η βασική («baseline») έκδοση του ερωτηματολογίου, όπως έχει ήδη μεταφραστεί στην ελληνική γλώσσα, που προσαρμόστηκε από την ομάδα μας στα ελληνικά δεδομένα....»
- «...το ερωτηματολόγιο θα χορηγηθεί σε ηλεκτρονική μορφή στο περιβάλλον του διαδικτύου μέσω της εφαρμογής google forms...»
- «...κάθε συμμετέχων στην μελέτη (γονέας παιδιού/ εφήβου ή έφηβος) θα έχει έναν μοναδικό οκταψήφιο κωδικό...»
- «...σε όσες από τις οικογένειες συμφωνήσουν, θα σταλεί ενημερωτικό μήνυμα μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, που θα παραπέμπει στο ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο και θα τους γνωστοποιεί τον μοναδικό κωδικό κάθε γονέα και τον διαφορετικό μοναδικό κωδικό κάθε εφήβου, εφόσον επιθυμεί να συμμετέχει και ο ίδιος ο έφηβος....»

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ

- «.....σε περίπτωση, που έχουν παραπεμφθεί στην ίδια δομή παραπάνω από ένα παιδιά από την ίδια οικογένεια δίδονται στον γονέα διαφορετικοί μοναδικοί κωδικοί για κάθε παιδί (π.χ. κωδικοί γονέα: Χ για το παιδί Α και Υ για το παιδί Β)....»
- «....σε κάθε οικογένεια μόνον ο ένας από τους δύο γονείς μπορεί να συμπληρώνει το ερωτηματολόγιο για το κάθε παιδί, δηλαδή δεν είναι δυνατή η συμπλήρωση δεύτερου ερωτηματολογίου γονέα για το ίδιο παιδί....»
- «....για τις στατιστικές αναλύσεις θα χρησιμοποιηθεί το πρόγραμμα Statistical Package for Social Sciences (SPSS)....»
- **«....Η παρούσα μελέτη αναμένεται να συμβάλει σημαντικά στην κατανόηση της επίπτωσης της παρούσας κρίσης στην ψυχική υγεία των παιδιών και των εφήβων. Η αποτύπωση της επίδρασης της πανδημίας και των μέτρων περιορισμού της στους δείκτες ψυχικής υγείας είναι απαραίτητη, προκειμένου να μπορέσουμε να επιτύχουμε έναν αποτελεσματικό σχεδιασμό των υπηρεσιών, που θα κληθούν να τις αντιμετωπίσουν, τόσο στην οξεία, όσο και στη χρόνια φάση....»**

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

- Αλλαγές στα ερωτηματολόγια του 2ου lock-down σε σχέση με του 1ου.
- Για την 2η φάση της έρευνας δημιουργήθηκαν δύο ερωτηματολόγια, ένα για τις follow-up συμμετοχές και ένα για τις νέες συμμετοχές.
- Από τα ερωτηματολόγια που απευθύνονται σε follow-up συμμετοχές, έχει αφαιρεθεί η ενότητα των δημογραφικών στοιχείων, αφού (τα στοιχεία) είχαν ήδη καταγραφεί κατά την 1η συμμετοχή.
- Διαφορές ερωτηματολογίων 1ης και 2η φάσης:
- Προστέθηκαν, στο λήμμα 18.1 το ερωτηματολόγιο SDQ (ερωτηματολόγιο δυνατοτήτων και δυσκολιών) για ανίχνευση συμπεριφοράς και στα λήμματα 17.1-17.9 το ερωτηματολόγιο PHQ -9 (patient health questionnaire - 9) για την κατάθλιψη.
- Συμπτύχθηκαν οι ερωτήσεις που αφορούν στη χρήση ουσιών σε μία (matrix) ερώτηση με δυνατότητα επιλογής πολλαπλών απαντήσεων (13.1-13.7 «Κατά τη διάρκεια των ΤΕΛΕΥΤΑΙΩΝ ΔΥΟ ΕΒΔΟΜΑΔΩΝ ΤΗΣ ΚΑΡΑΝΤΙΝΑΣ, πόσο συχνά το παιδί σας έκανε χρήση: »).
- Συμπτύχθηκαν οι ερωτήσεις που αφορούν στο πρόγραμμα ύπνου των παιδιών σε μια ερώτηση 10.1 « είχατε ανησυχία για τον ύπνο των παιδιών σας».
- Στην ερώτηση 5.5 «Πόσο συχνά το παιδί σας κάνει ερωτήσεις, διαβάζει, ή μιλάει για τον Κορωνοϊό (COVID-19)» προστέθηκε η επιλογή «Μη εφαρμόσιμο, λόγω περιορισμένης ικανότητας επικοινωνίας του παιδιού μου».

ΤΟ ΔΕΙΓΜΑ ΜΑΣ

- Στην μελέτη για το 2ο lockdown, συμμετείχαν για πρώτη φορά 602 παιδιά και έφηβοι.
- Συγκεκριμένα υπήρξαν 70 παιδιά ηλικίας 0-5 ετών, 341 παιδιά ηλικίας 6 - 11 ετών και 190 έφηβοι ηλικίας 12-18 ετών.
- Οι γονείς απάντησαν ερωτηματολόγια σχετικά με τις δραστηριότητες και την διάθεση του παιδιού τους κατά τη διάρκεια της καραντίνας, ενώ οι έφηβοι συμπλήρωσαν μόνοι τους τα ερωτηματολόγια.
- Ο αριθμός των συμμετεχόντων στην έρευνα του πρώτου κύματος ήταν 739 παιδιά και έφηβοι (452 ηλικίας 0-11 και 286 12-18) και όλο το δείγμα προερχόταν από τους φορείς της 1ης φάσης.
- Στην 2η φάση το δείγμα μας ήταν ευρύτερο πανελλαδικά, αφού συμπεριελάμβανε μεγάλο τμήμα της περιφέρειας.

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΔΕΙΓΜΑΤΩΝ ΠΡΩΤΗΣ ΚΑΙ Β ΦΑΣΗΣ

1η Φάση

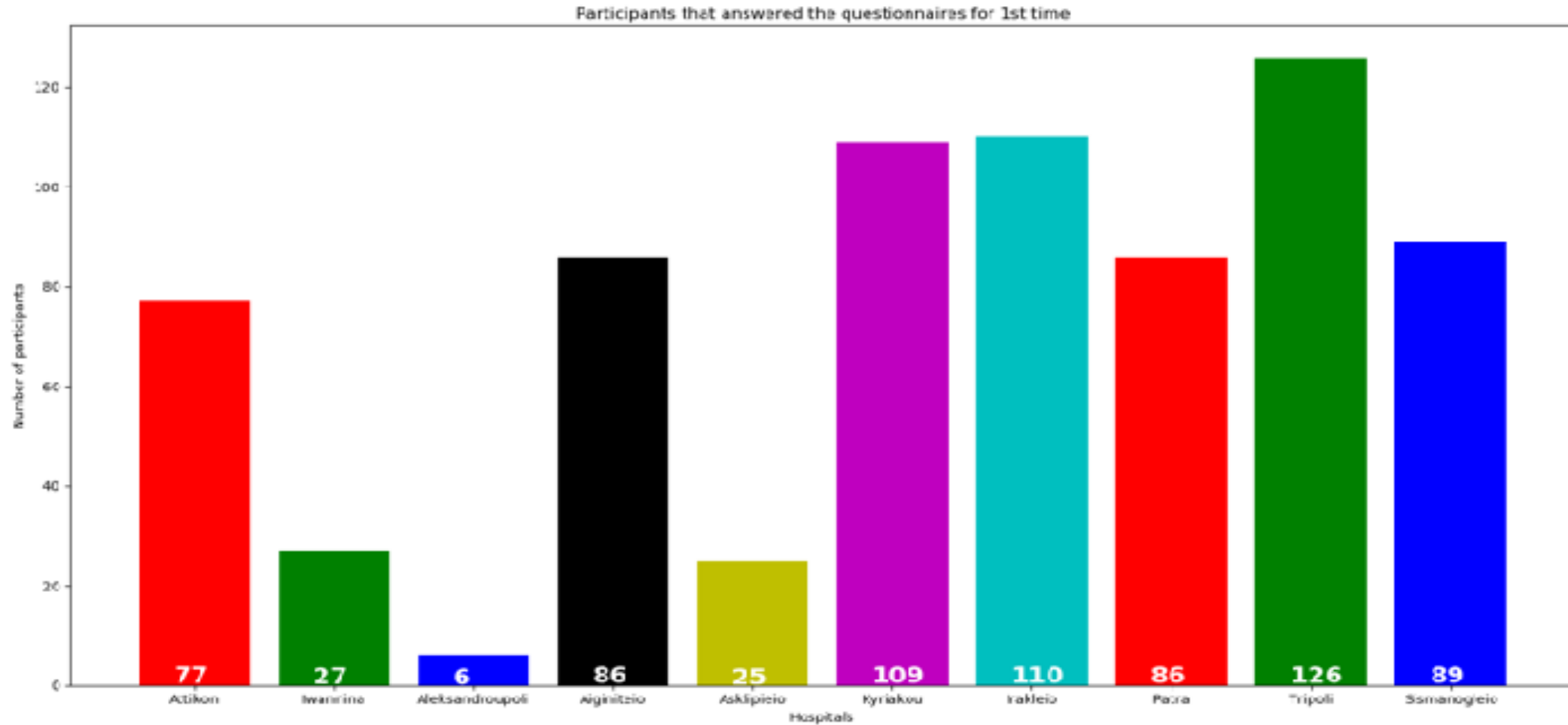
- Συμμετείχαν 738 παιδιά και έφηβοι
- Το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος προερχόταν από Νοσοκομεία της Αττικής (επίσης Ιωάννινα και Αλεξανδρούπολη)

2η Φάση

- Συμμετείχαν , για πρώτη φορά, 602 παιδιά και έφηβοι
- Δείγμα ευρύτερο Πανελλαδικά, με συμμετοχή σημαντικά μεγαλύτερου μέρους της Περιφέρειας

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΑΝΑ ΠΛΑΙΣΙΟ, ΟΙ ΟΠΟΙΟΙ ΑΠΑΝΤΗΣΑΝ ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ, ΣΤΗΝ ΔΕΥΤΕΡΗ ΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΗΛΙΚΙΑΣ ΚΑΙ ΦΥΛΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΠΡΩΤΟΥ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΚΥΜΑΤΟΣ (ΠΙΝΑΚΑΣ 1)

Sociodemographic Characteristics	Population (%)	
	1 st lockdown	2 nd lockdown
Age, Mean Standard Deviation	10.74.1	10.34.0
Sex		
Male	466 (63.1%)	379 (63%)
Female	273 (36.9%)	217 (36%)
Not mentioned	-	6 (1%)

- Λόγω του μικρού αριθμού των συμμετεχόντων κρίναμε σκόπιμο, προκειμένου να αξιοποιηθεί το δείγμα, και αφού τα δύο δείγματα έχουν σχετικά κοινά χαρακτηριστικά και μέγεθος, (πίνακας 1) να γίνει μια γενικότερη σύγκριση μεταξύ των απαντήσεων του πρώτου και του δεύτερου κύματος, που να οδηγεί σε κάποια αρχικά συμπεράσματα σχετικά με την επίδραση και των δύο lockdowns στην ψυχική υγεία των παιδιών και των εφήβων.
- Συγκρίναμε δηλαδή τις απαντήσεις των παιδιών & εφήβων που απάντησαν για πρώτη φορά στην 1η φάση, με αυτές των παιδιών & εφήβων που απάντησαν για πρώτη φορά στην 2η φάση της έρευνας.

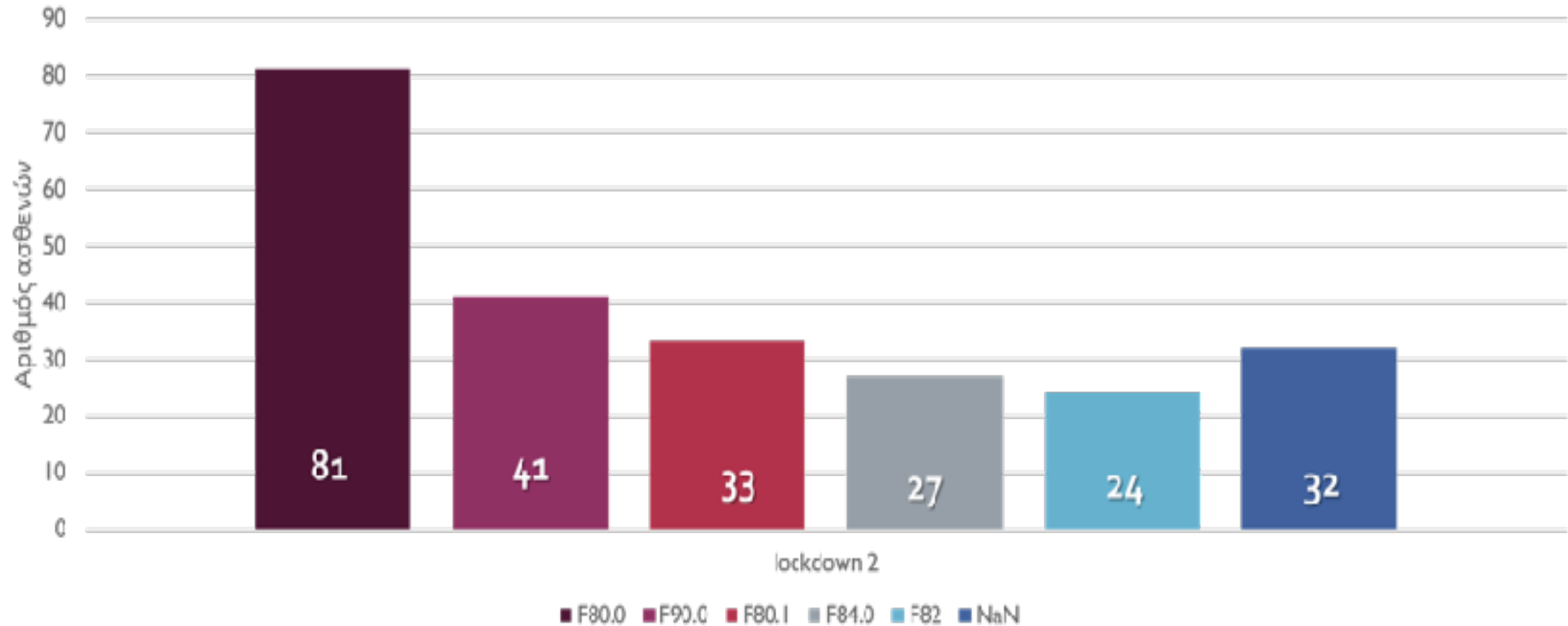

ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ

- Το δείγμα μας αποτελείται από κλινικό πληθυσμό, παιδιά και εφήβους που είχαν ήδη έρθει σε επαφή με μια από τις συμμετέχουσες δομές και είχαν λάβει τουλάχιστον μία διάγνωση από την ομάδα των αναφερόμενων εδώ, διαγνωστικών κατηγοριών.
- Παρατηρούμε ότι ο μεγαλύτερος αριθμός των ασθενών μας παρουσιάζει ειδικές αναπτυξιακές διαταραχές, κυρίως λόγου (235 άτομα)
- Σημαντικός αριθμός έχει διάγνωση ΔΕΠ-Υ (76) και ΔΑΦ (79)
- Διαταραχές εσωτερίκευσης
- Εξωτερικευμένες διαταραχές
- Διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές
- Ειδικές αναπτυξιακές διαταραχές
- Μικτές διαταραχές συναισθήματος – συμπεριφοράς.
- Νοητική υστέρηση

ΟΙ ΣΥΧΝΟΤΕΡΕΣ ΔΙΑΓΝΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΕΙΓΜΑ ΜΑΣ

ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ – EMOTIONAL SUM SCORE

- Χρησιμοποιήθηκαν οι εξής παράγοντες:
- ΛΥΠΗΜΕΝΟΣ/ΧΑΡΟΥΜΕΝΟΣ
- ΑΠΟΛΑΥΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ
- ΧΑΛΑΡΟΣ/ΑΓΧΩΜΕΝΟΣ
- ΝΕΥΡΙΚΟΤΗΤΑ/ΑΝΗΣΥΧΙΑ
- ΚΟΥΡΑΣΗ
- ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ/ΠΡΟΣΟΧΗ
- ΕΚΝΕΥΡΙΣΜΟΣ
- ΑΙΣΘΗΜΑ ΜΟΝΑΞΙΑΣ/ΜΟΝΑΧΙΚΟΤΗΤΑ
- ΕΚΦΡΑΣΗ ΑΡΝΗΤΙΚΩΝ ΣΚΕΨΕΩΝ

ΛΥΠΗΜΕΝΟ/ΧΑΡΟΥΜΕΝΟ

(SADNESS)

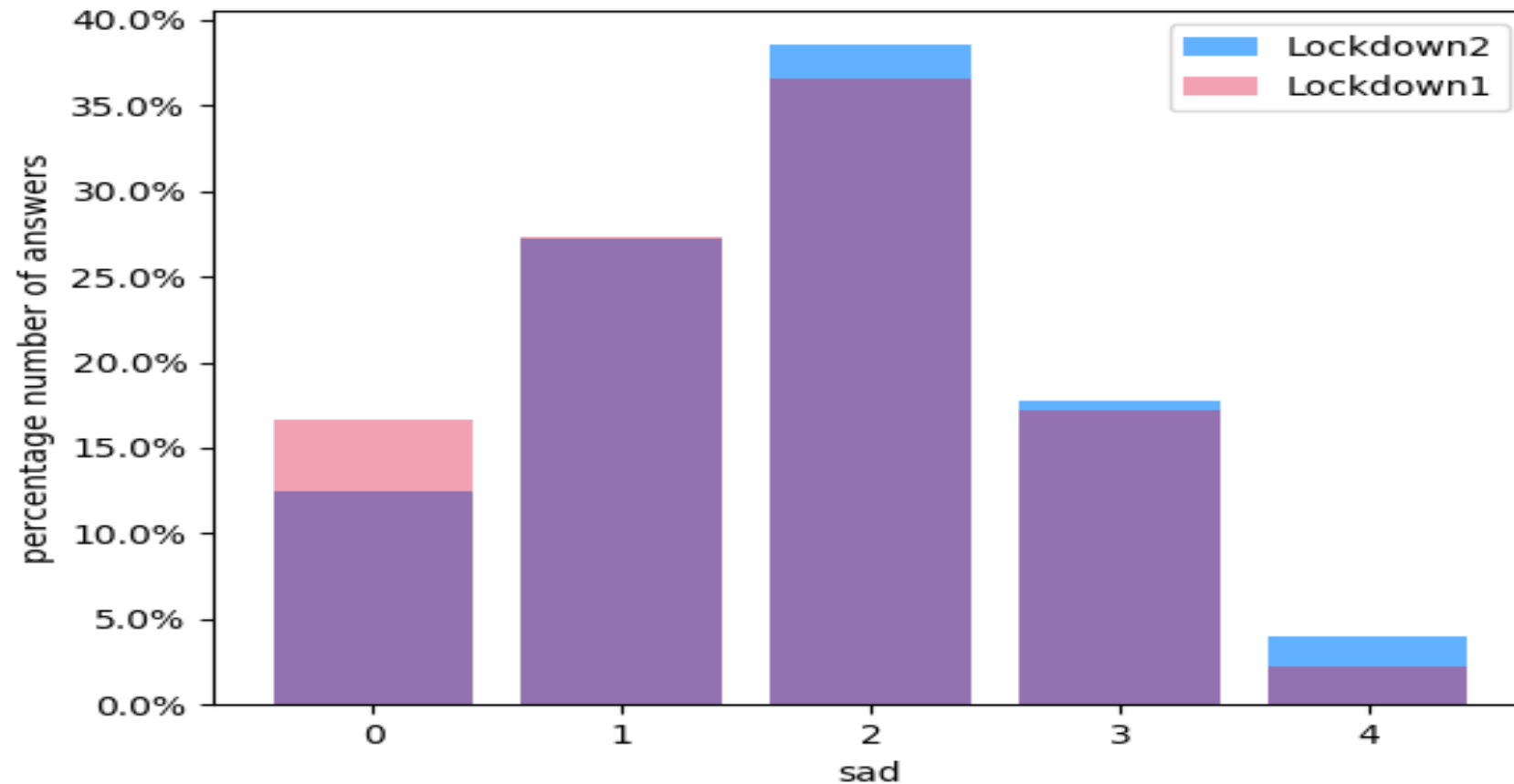
4-> ΠΟΛΥ ΛΥΠΗΜΕΝΟΣ/Η

3-> ΜΕΤΡΙΑ ΛΥΠΗΜΕΝΟΣ/Η

2-> ΟΥΔΕΤΕΡΑ

1-> ΜΕΤΡΙΑ ΧΑΡΟΥΜΕΝΟΣ/Η

0-> ΠΟΛΥ ΧΑΡΟΥΜΕΝΟΣ/Η

ΑΠΟΛΑΥΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

(ANHEDONIA)

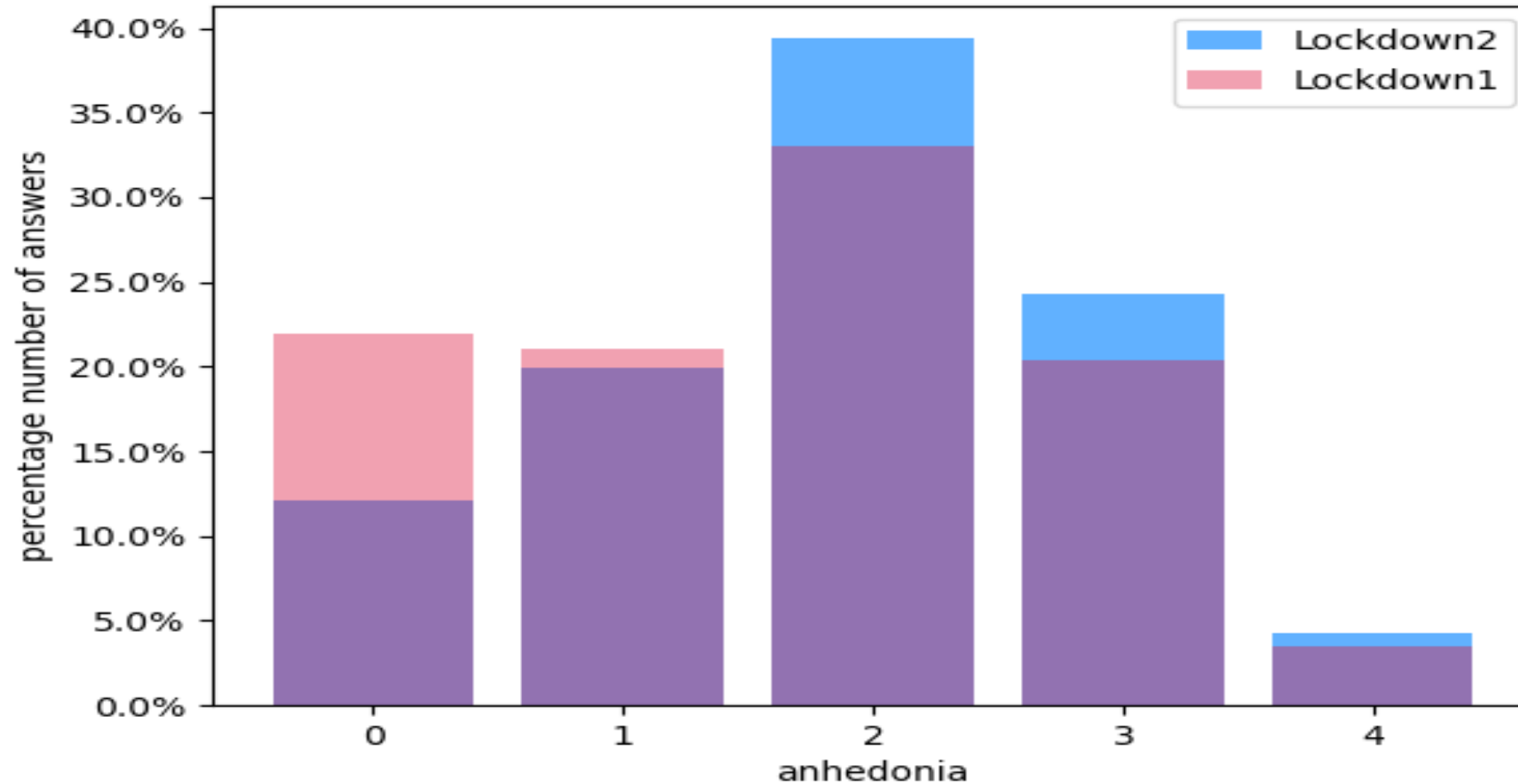
4->ΚΑΘΟΛΟΥ

3-> ΛΙΓΟ

2-> ΜΕΤΡΙΑ

1-> ΠΟΛΥ

0-> ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ

ΧΑΛΑΡΟ/ΑΓΧΩΜΕΝΟ (ANXIETY)

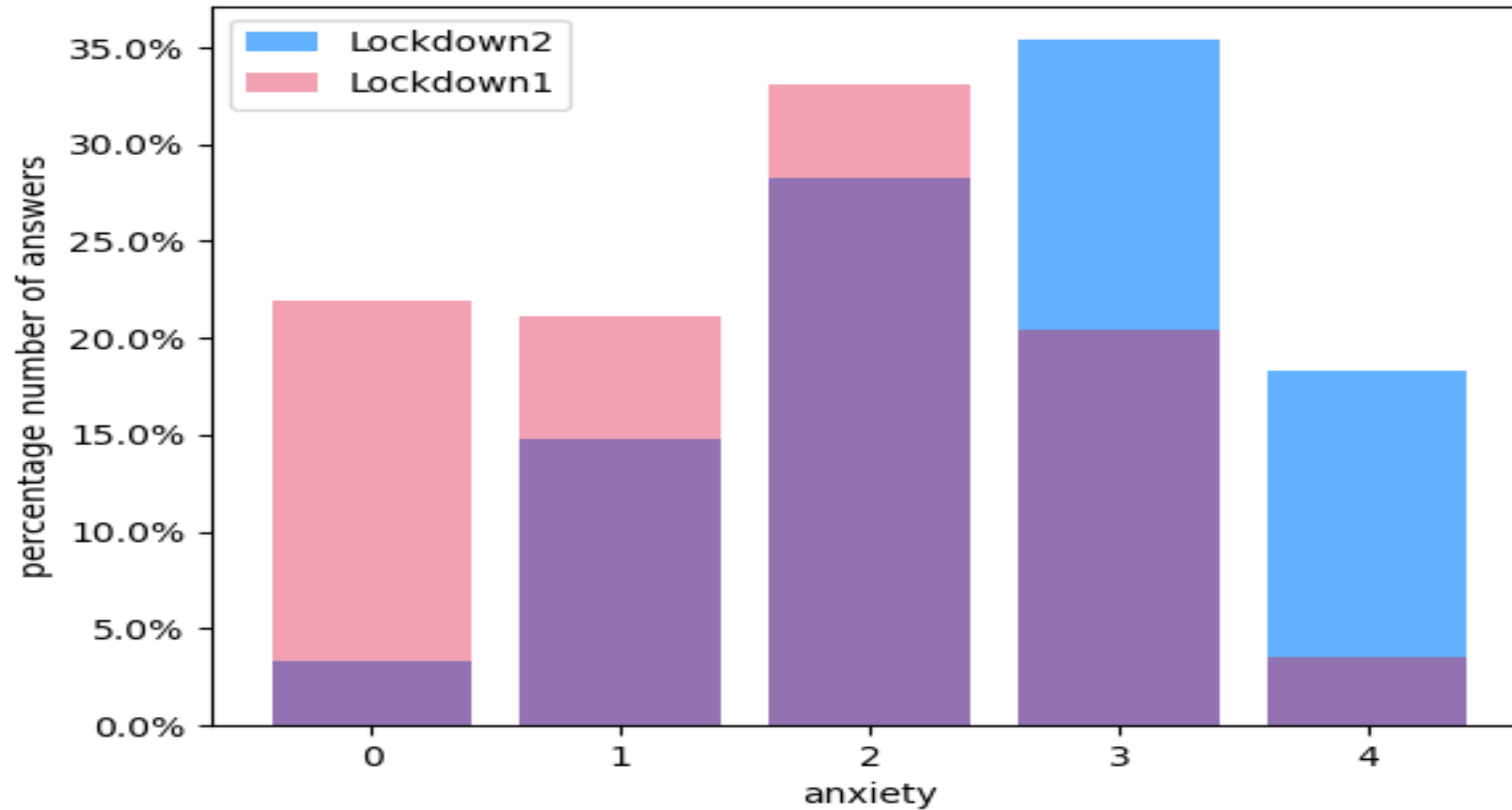
0->ΠΟΛΥ ΧΑΛΑΡΟΣ/Η

1->ΜΕΤΡΙΑ ΧΑΛΑΡΟΣ/Η

2->ΟΥΔΕΤΕΡΑ

3->ΜΕΤΡΙΑ ΑΓΧΩΜΕΝΟΣ/Η

4->ΠΟΛΥ ΑΓΧΩΜΕΝΟΣ/Η

ΝΕΥΡΙΚΟΤΗΤΑ/ΑΝΗΣΥΧΙΑ (RESTLESSNESS)

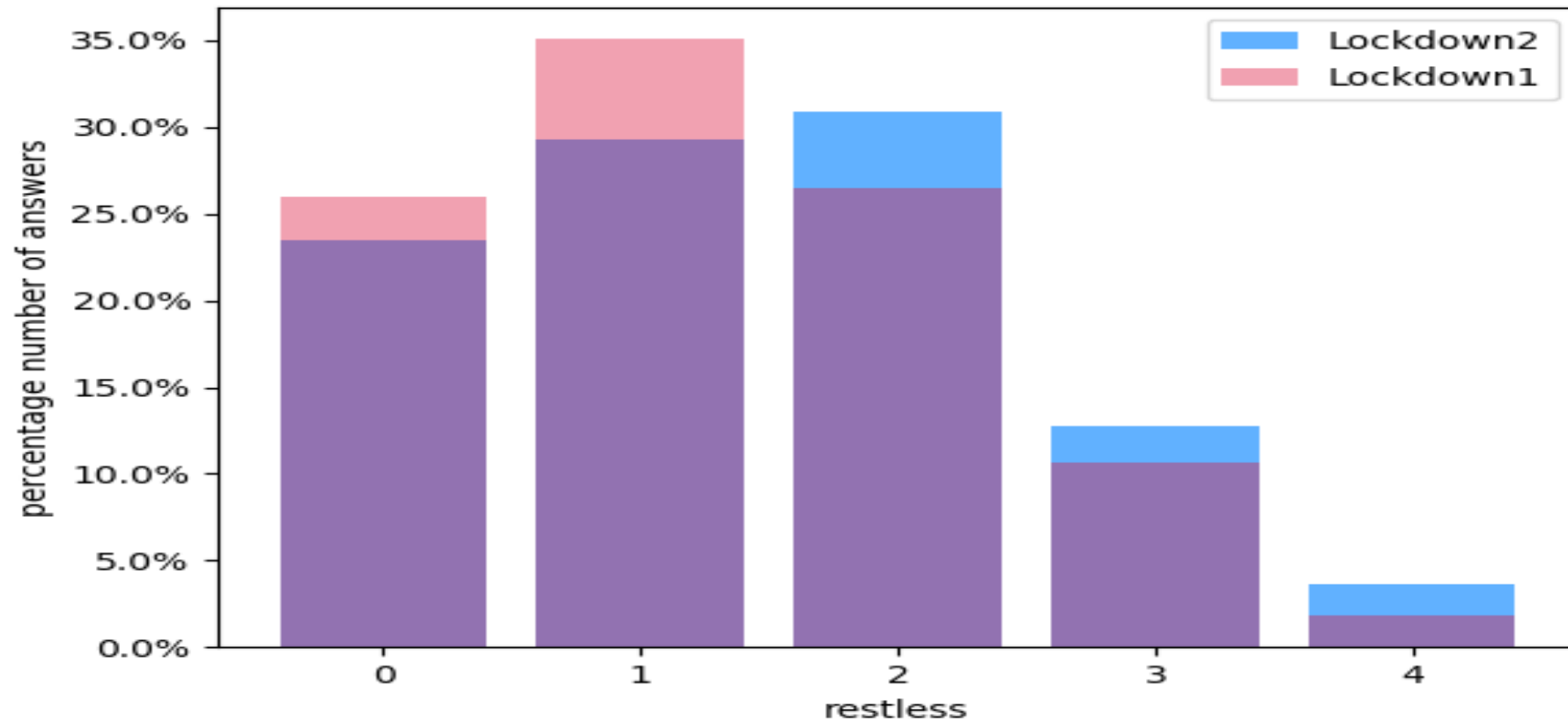
0-> ΚΑΘΟΛΟΥ

1-> ΛΙΓΟ

2-> ΜΕΤΡΙΑ

3-> ΠΟΛΥ

4-> ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ

ΚΟΥΡΑΣΗ (TIRED)

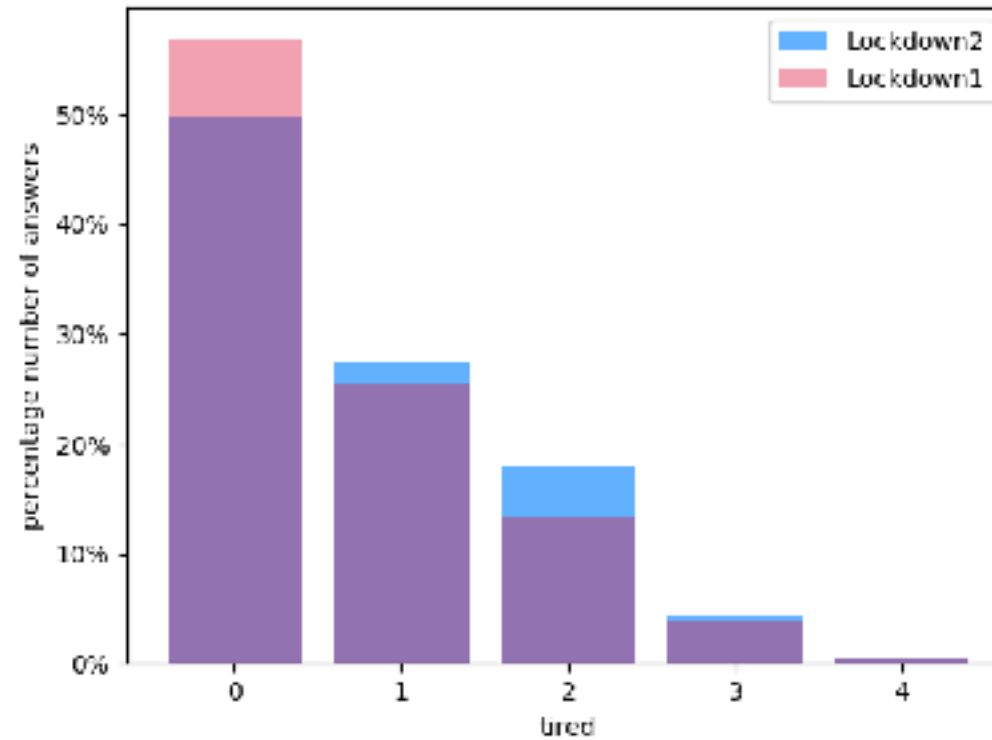
0-> ΚΑΘΟΛΟΥ ΚΟΥΡΑΣΜΕΝΟΣ/Η /ΕΞΟΥΘΕΝΩΜΕΝΟΣ/Η

1-> ΛΙΓΟ ΚΟΥΡΑΣΜΕΝΟΣ/Η /ΕΞΟΥΘΕΝΩΜΕΝΟΣ/Η

2-> ΜΕΤΡΙΑ ΚΟΥΡΑΣΜΕΝΟΣ/Η /ΕΞΟΥΘΕΝΩΜΕΝΟΣ/Η

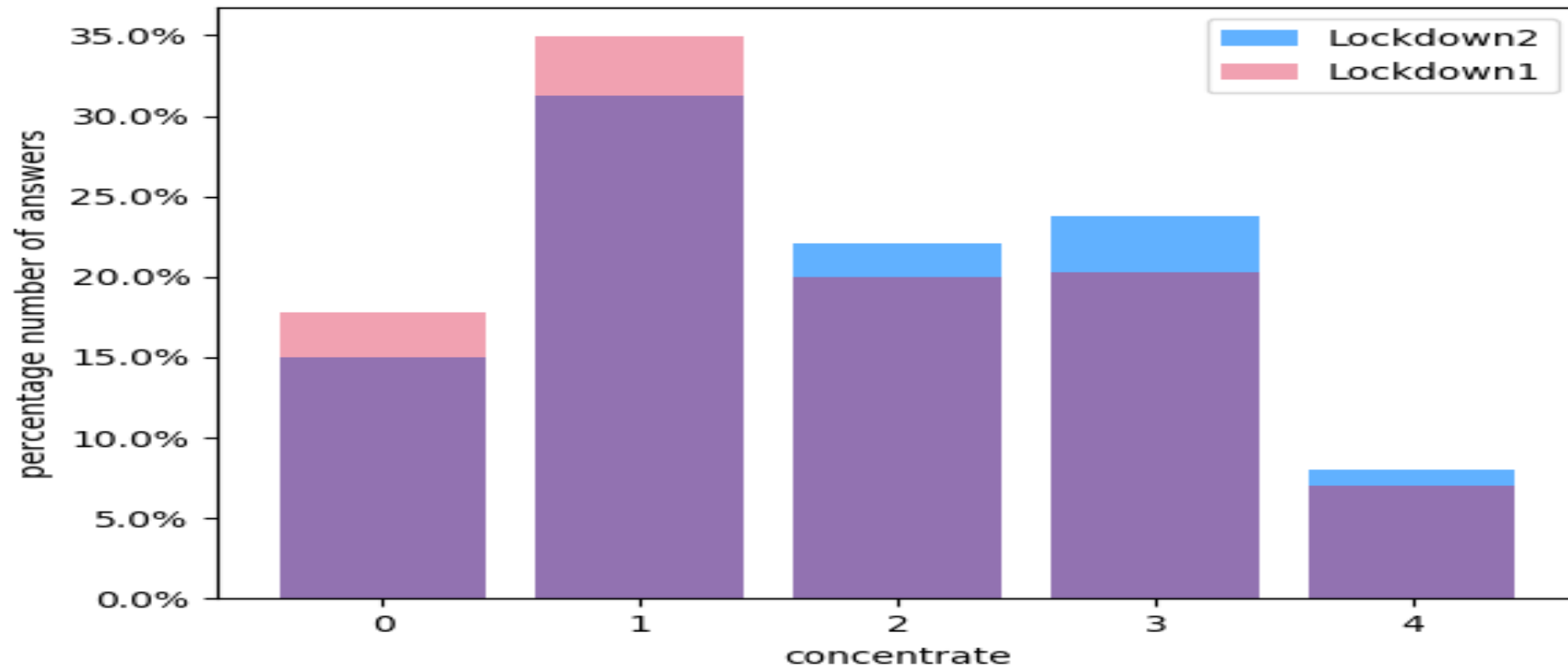
3-> ΠΟΛΥ ΚΟΥΡΑΣΜΕΝΟΣ/Η /ΕΞΟΥΘΕΝΩΜΕΝΟΣ/Η

4-> ΥΠΕΡΒΟΛΙΚΑ ΚΟΥΡΑΣΜΕΝΟΣ/Η /ΕΞΟΥΘΕΝΩΜΕΝΟΣ/Η

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ/ΠΡΟΣΟΧΗ (CONCENTRATION)

- 0-> ΠΟΛΥ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΜΕΝΟΣ/Η / ΠΡΟΣΕΚΤΙΚΟΣ/Η
- 1->ΜΕΤΡΙΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΜΕΝΟΣ/Η / ΠΡΟΣΕΚΤΙΚΟΣ/Η
- 2->ΟΥΔΕΤΕΡΑ
- 3->ΜΕΤΡΙΑ ΑΠΡΟΣΕΚΤΟΣ/Η / ΔΙΑΣΠΑΣΜΕΝΟΣ/Η
- 4->ΠΟΛΥ ΑΠΡΟΣΕΚΤΟΣ/Η / ΔΙΑΣΠΑΣΜΕΝΟΣ/Η

ΕΚΝΕΥΡΙΣΜΟΣ (IRRITABILITY)

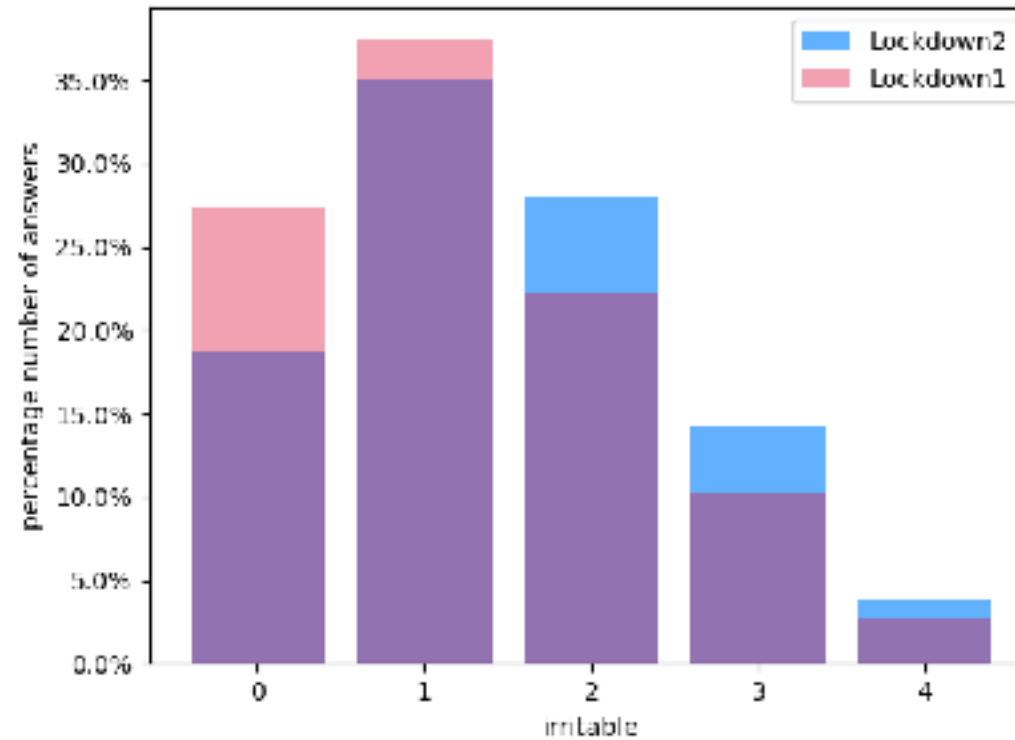
0-> ΚΑΘΟΛΟΥ ΕΚΝΕΥΡΙΣΜΕΝΟΣ/Η / ΤΣΑΝΤΙΣΜΕΝΟΣ/Η

1-> ΛΙΓΟ ΕΚΝΕΥΡΙΣΜΕΝΟΣ/Η / ΤΣΑΝΤΙΣΜΕΝΟΣ/Η

2-> ΜΕΤΡΙΑ ΕΚΝΕΥΡΙΣΜΕΝΟΣ/Η / ΤΣΑΝΤΙΣΜΕΝΟΣ/Η

3-> ΠΟΛΥ ΕΚΝΕΥΡΙΣΜΕΝΟΣ/Η / ΤΣΑΝΤΙΣΜΕΝΟΣ/Η

4-> ΥΠΕΡΒΟΛΙΚΑ ΕΚΝΕΥΡΙΣΜΕΝΟΣ/Η / ΤΣΑΝΤΙΣΜΕΝΟΣ/Η

ΕΝΙΩΘΕ ΜΟΝΑΞΙΑ/ΗΤΑΝ ΜΟΝΑΧΙΚΟ (ALONESS)

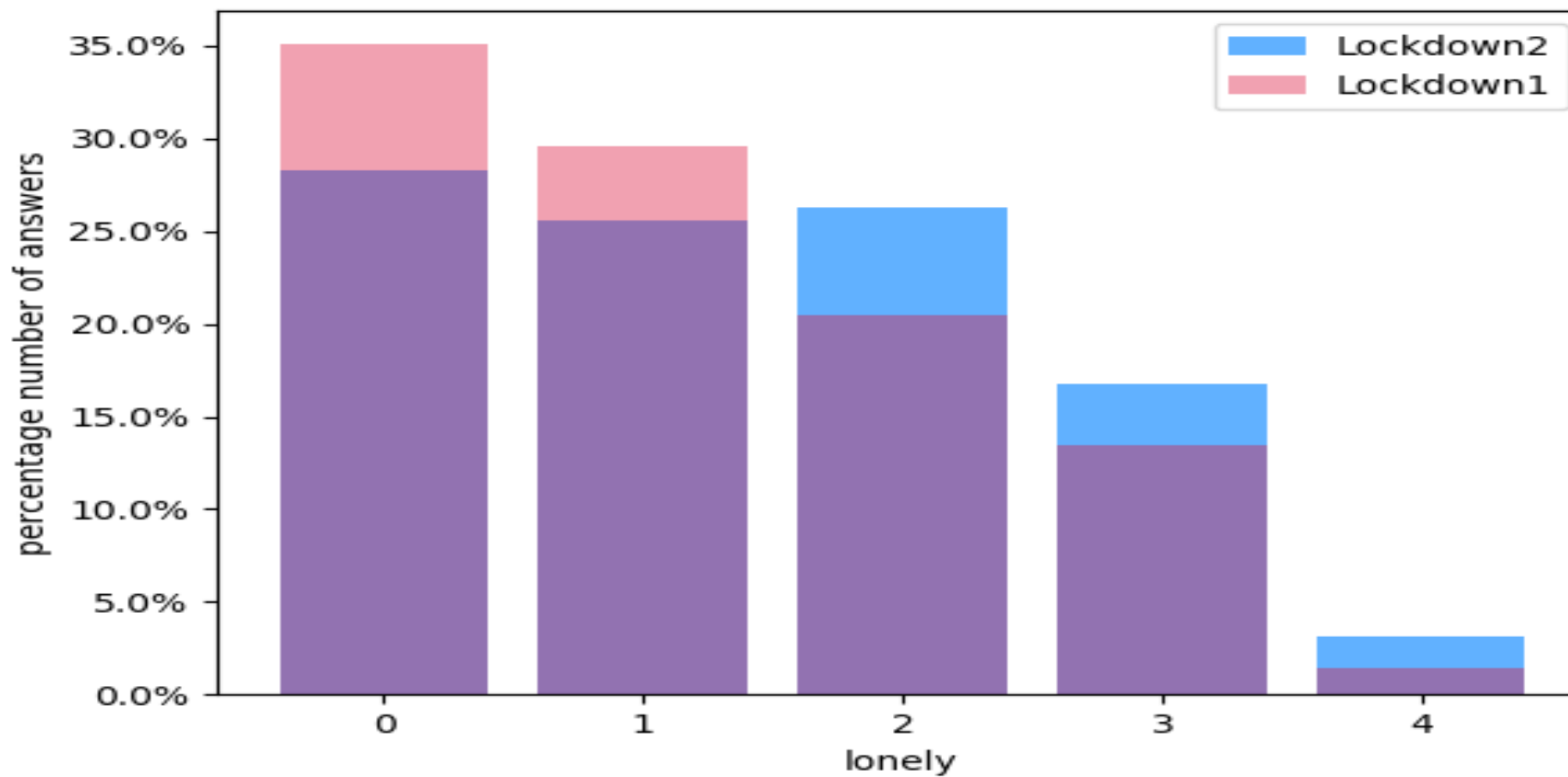
0->ΚΑΘΟΛΟΥ

1-> ΛΙΓΟ

2-> ΜΕΤΡΙΑ

3-> ΠΟΛΥ

4-> ΥΠΕΡΒΟΛΙΚΑ

ΕΚΦΡΑΣΗ ΑΡΝΗΤΙΚΩΝ ΣΚΕΨΕΩΝ (RUMINATION)

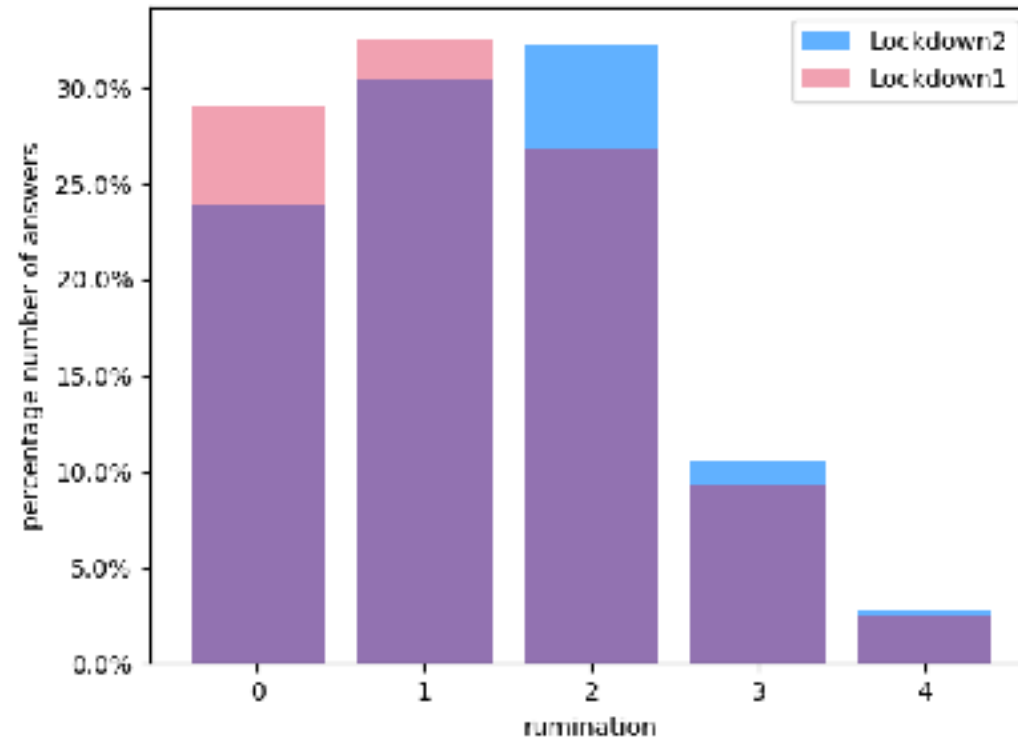
0->ΠΟΛΥ ΧΑΛΑΡΟΣ/Η

1 >ΜΕΤΡΙΑ ΧΑΛΑΡΟΣ/Η

2->ΟΥΔΕΤΕΡΑ

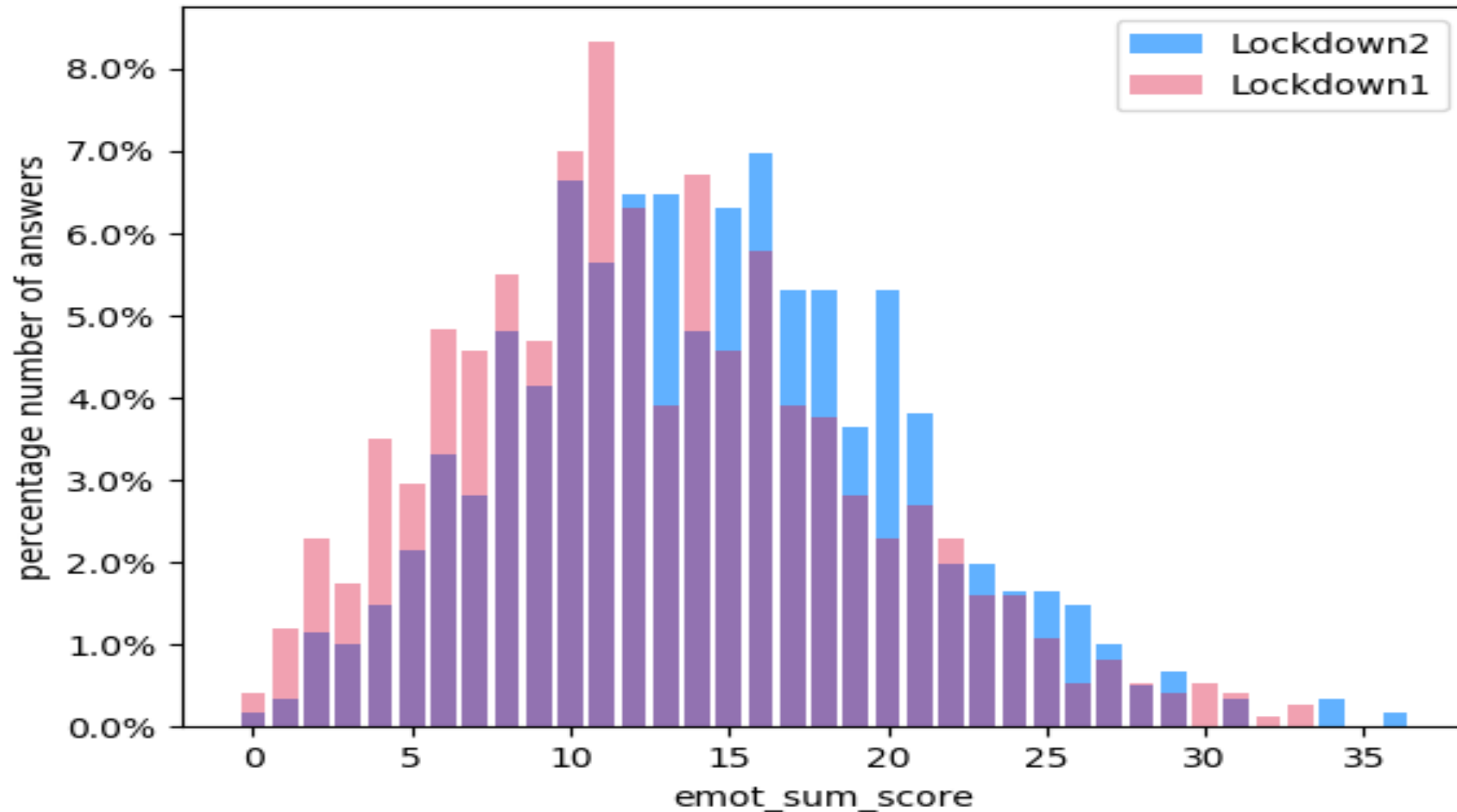
3->ΜΕΤΡΙΑ ΑΓΧΩΜΕΝΟΣ/Η

4->ΠΟΛΥ ΑΓΧΩΜΕΝΟΣ/Η

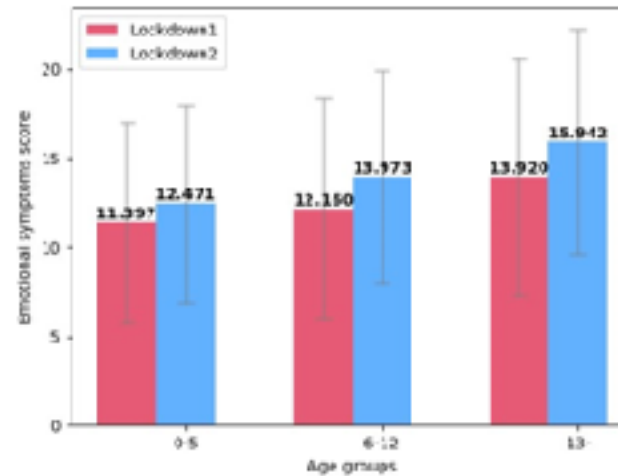
ΤΟ ΑΘΡΟΙΣΜΑ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΙΑΝΩ ΜΑΣ ΔΙΝΕΙ ΤΗΝ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

(EMOTIONAL SCORE).

ΕΠΑΙΞΕ ΡΟΛΟ Η ΗΛΙΚΙΑ ΣΤΗΝ ΜΕΤΑΒΟΛΗ?
ΦΑΙΝΕΤΑΙ ΟΤΙ ΧΕΙΡΟΤΕΡΕΨΑΝ ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΗΛΙΚΙΕΣ

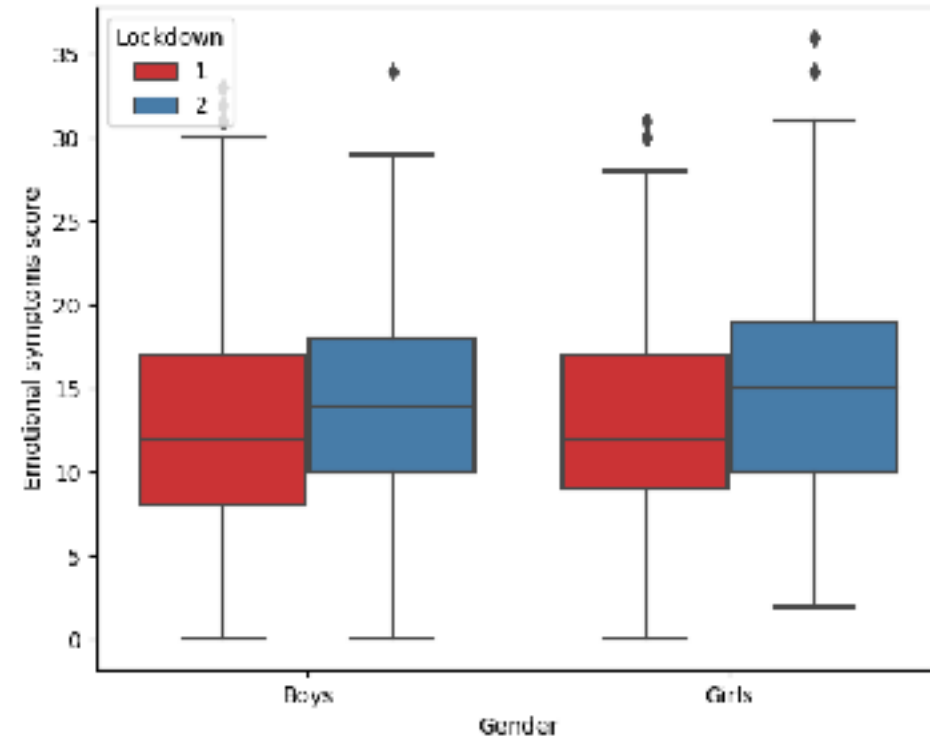
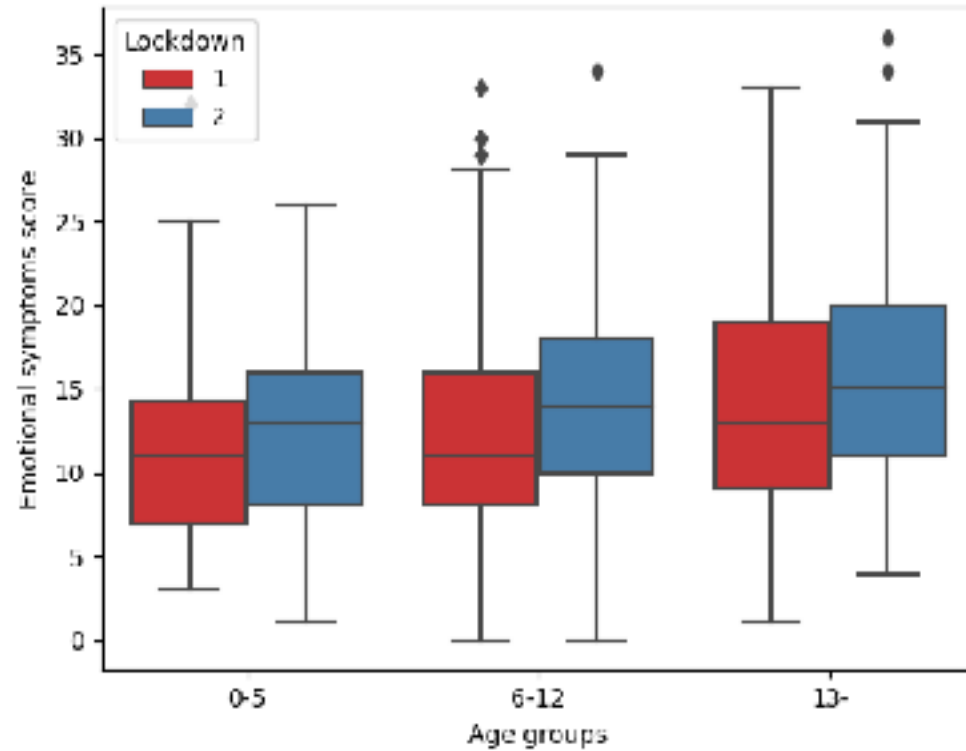
Mean emotional symptoms scores for Lockdown 1 and Lockdown 2

Age group	Emotional symptoms score	
	Lockdown 1	Lockdown 2
0-5	11.40±5.62	12.47±5.57
6-12	12.16±6.25	13.97±5.93
13-	13.92±6.64	15.94±5.34

ΙΣΤΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

- Το ίδιο και για τα δύο φύλα

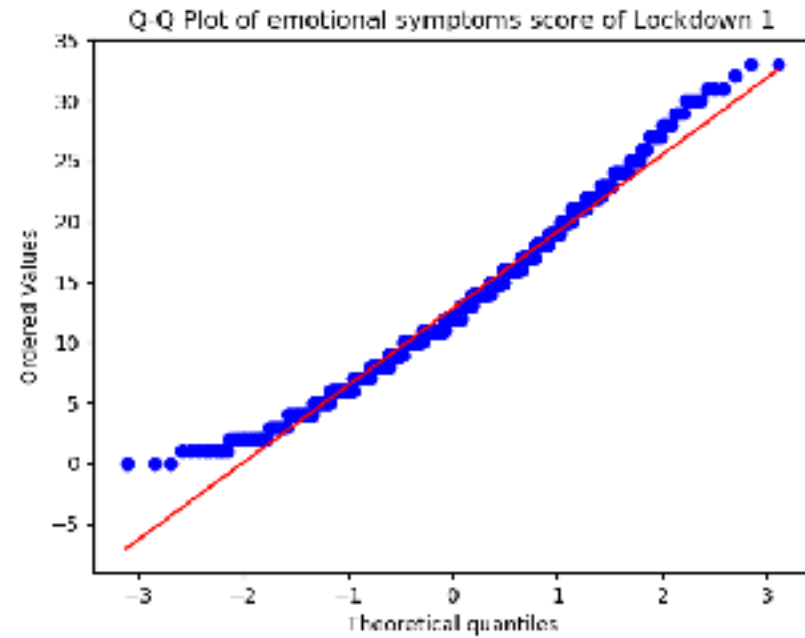
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ Β'ΑΣΕΙ ΤΩΝ ΙΣΤΟΓΡΑΜΜ'ΑΤΩΝ

- Συνολικά παρατηρούμε ότι στο 2^ο lockdown υπήρξε, σε σχέση με το 1^ο lockdown , αύξηση στο ποσοστό των παιδιών τα οποία ένιωθαν περισσότερο λυπημένα, κουρασμένα, μέτρια ως πολύ νευρικά, μέτρια ως πολύ εκνευρισμένα, δεν μπορούσαν να εστιάσουν την προσοχή τους ή/και να απολαύσουν τις δραστηριότητές τους, ένιωθαν μοναξιά και, τέλος, σημαντική αύξηση στο ποσοστό των παιδιών τα οποία ένιωθαν μέτρια ή πολύ αγχωμένα.
- Γενικά το μεγαλύτερο μέρος του δείγματός μας ένιωθε καλά στο 1^ο lockdown , ενώ υπήρξε σαφής επιδείνωση στο 2^ο lockdown.
- Υπήρξε μια μετατόπιση προς τα δεξιά (αύξηση της συνολικής βαθμολογίας) της συνολικής συναισθηματικής κατάστασης των παιδιών στο 2^ο lockdown, και η επίπτωση αυτή είναι εμφανής και στα δύο φύλα , σε όλες τις ηλικιακές ομάδες.
- Είναι τυχαίο ή στατιστικά σημαντικό εύρημα?

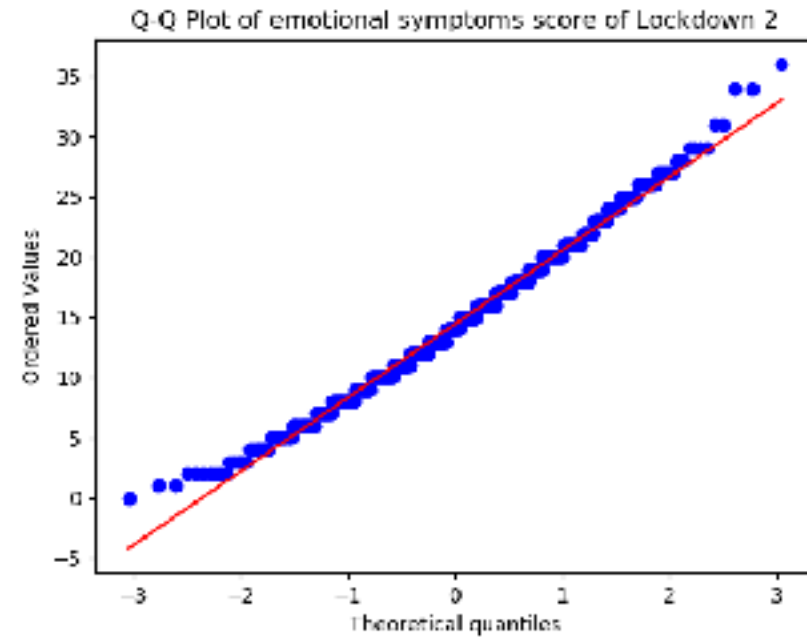

Q-Q ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

1° lockdown

2° lockdown

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

- Σχεδιάζοντας το Q-Q γράφημα παρατηρούμε ότι και τα δύο δείγματα υποκύπτουν σε παραβάσεις κανονικότητας ιδίως στη αρχή και στο τέλος. Εκτελώντας Shapiro-Wilk test (Πίνακας 2) για να ελέγξουμε την κανονικότητα των δεδομένων βλέπουμε ότι τόσο για το 1^ο lockdown όσο και για το 2^ο, απορρίπτεται ο ισχυρισμός ότι τα δεδομένα ακολουθούν την κανονική κατανομή και επομένως το Wilcoxon rank sum test, ή αλλιώς το Mann-Whitney U-test (Πίνακας 3) θα χρησιμοποιηθεί για την στατιστική ανάλυση των δεδομένων σε άνισο πληθυσμό.
- Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η διαφορά στην συναισθηματική κατάσταση των παιδιών μεταξύ του 1^{ου} και του 2^{ου} lockdown είναι στατιστικώς σημαντική. **Γεγονός το οποίο υποδηλώνει την επίδραση του COVID-19 στην ψυχική υγεία του υπό μελέτη πληθυσμού.**
- Πράγματι, η βαθμολογία στα συναισθηματικά συμπτώματα (emotional symptoms score) κατά τη διάρκεια του 1^{ου} lockdown ήταν χαμηλότερη ($M= 12.77 \pm 6.41$) σε σχέση με αυτή του 2^{ου} lockdown ($M= 14.42 \pm 6.12$), εμφανίζοντας μια στατιστικώς σημαντική αύξηση (επιδείνωση) στην συναισθηματική κατάσταση ($u=18,7934.0$, $p= 1.84 \cdot 10^{-07}$).

SHAPIRO-WILKTEST (ΠΙΝΑΚΑΣ 2)

Emotional symptoms score	Lockdown 1	Lockdown 2
W test value	0.98	0.99
P-value	9.07 1E-09	0.0006

MANN-WHITNEY U-TEST (ΠΙΝΑΚΑΣ 3)

Mann-Whitney U-test	Emotional symptoms score between lockdown 1 and 2
Mann-Whitney U statistic	187934.0
P-value	1.84 1E-07

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΣΥΖΗΤΗΣΗ 1

- Υπήρξε στατιστικά σημαντική διαφορά στην συναισθηματική κατάσταση (emotional sum score) των παιδιών και των εφήβων μεταξύ 1ου και 2ου lockdown, με αύξηση της βαθμολογίας (επιδείνωση), εύρημα που υποστηρίζει την αρνητική επίδραση της πανδημίας και των περιοριστικών μέτρων (2ο lockdown) στον ψυχισμό των παιδιών.
- Συζητήθηκε η δυνατότητα συνέχισης της έρευνας, σε μια 3η φάση, σχέδιο που δεν υλοποιήθηκε κυρίως λόγω του φόρτου εργασίας των πλαισίων αλλά και των περικοπών σε προσωπικό που έγιναν με τον έναν ή τον άλλο τρόπο (μετακινήσεις, ασθένεια κλπ.) στην διάρκεια της πανδημίας.
- Σε όλη την διάρκεια η κα Ντακόλια και ο κος Πρίφτης στάθηκαν δίπλα μας , με γενναιότητα τολμών να πω, μιάς και για πολλούς από μας η εμπειρία ήταν πρωτόγνωρη και οι απορίες και οι αστοχίες αμέτρητες!
- Η επεξεργασία των στοιχείων που συλλέχθηκαν συνεχίζεται, με σκοπό την εκπόνηση επιστημονικής εργασίας σχετικά και με την 2η φάση.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΣΥΖΗΤΗΣΗ 2

- Με αφορμή την έρευνα HOPE, στην οποία ευγενικά προσκληθήκαμε να συμμετάσχουμε από την κα Λαζαράτου και τον κο Στριγγάρη, ένα δίκτυο δημιουργήθηκε μέσα από την εβδομαδιαία διαδικτυακή συνάντηση , όλων όσων ενεπλάκησαν στην έρευνα και στα 2 lockdowns.
- Ξεκίνησε ως σημείο συντονισμού, καθοδήγησης, τεχνικής στήριξης, και διευκρινήσεων σχετικά με πρακτικά ζητήματα και εξελίχθηκε σε μια ομάδα προβληματισμού, ανταλλαγής απόψεων και ιδεών, βιβλιογραφικής ενημέρωσης, παρουσίασης περιστατικών και συνολικά σε έναν χώρο γνωριμίας, οικειότητας και εμπιστοσύνης.
- Διεύρυνε τον κύκλο επαφών του κάθε πλαισίου, όλοι μας αποκτήσαμε ένα πρόσωπο , πέρα από ένα όνομα ή έναν τίτλο , απέναντι όλων. Και υπήρξαν στιγμές ενθουσιασμού και στιγμές κόπωσης, στιγμές οραματισμού και στιγμές απογοήτευσης.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΣΥΖΗΤΗΣΗ 3

- Και αυτή η τριβή στην αλληλεπίδραση, οδήγησε σε προβληματισμούς και συμπεράσματα που μεταφέρω εδώ σήμερα εκ μέρους όλων μας. Η ανάγκη για κοινούς τρόπους αξιολόγησης και καταγραφής των περιστατικών Πανελλαδικά, έτσι ώστε τα στοιχεία να μπορούν να αξιοποιηθούν επιδημιολογικά και να δημιουργηθούν εθνικά μητρώα/ παρατηρητήρια νοσημάτων.
- Βασική προϋπόθεση η πρόσβαση σε κοινά αξιολογητικά εργαλεία, η δημιουργία κοινών πρωτοκόλλων, η συνεχιζόμενη εκπαίδευση , ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των ειδικών ψυχικής υγείας, η πρόσβαση σε επιστημονικά αρχεία, η εκπαίδευση στην έρευνα και η συνεχής επικοινωνία-διασύνδεση μεταξύ των πλαισίων.
- Η ανάπτυξη της έρευνας στην Ελλάδα φαίνεται να αποτελεί έναν νέο στόχο. Οι ελλείψεις σε εκπαίδευση, εξειδικευμένο προσωπικό και χρηματοδοτήσεις, μια μεγάλη πρό(σ)κληση για νέα οπτική, διεκδικήσεις και αλλαγή.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ

